

Бондар Олена Василівна

Київський національний університет

технологій та дизайну (м. Київ)

Науковий керівник – ст. викладач Горлатова О.М.

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ. ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ

Фразеологія – досить молода наука, розділ мовознавства, що вивчає систему мови з боку фразеологічних одиниць або фразеологізмів [1].

У свою чергу, фразеологізми – це пов'язане словосполучення слів, яке, на відміну від висловів та речень, не виникає у процесі мовлення, а відтворюється у вигляді сталої, неподільної конструкції [2]. Зазвичай, фразеологізми вживаються у мовленні на автоматичному рівні й опанування цього уміння вважається складним. Фразеологізми (або ідіоми) є невід'ємною частиною кожної національної культури. Іноземцям складно зрозуміти місцеву лексику, адже вживання таких сталих виразів може відрізнитися навіть в межах однієї країни, в залежності від регіону. Вони формуються під впливом різних локальних чинників, таких як: територіальне положення певної мовної групи населення, традиції, вірування, звичаї, обряди тощо.

Одним із першопрохідців теорії фразеології є лінгвіст французького походження Шарль Баллі. У своїй роботі він виокремив чотири групи фразеологічних словосполучень [3]. Однією з найважливіших фігур в фразеології української та російської мови є академік В. В. Виноградов, саме йому належить праця з класифікації фразеологізмів. Він розглянув цю проблему з точки зору семантичної злитості компонентів певного фразеологізму. Виходячи з цього, Виноградов розподілив їх на три типи: 1) фразеологічні зрощення; 2) фразеологічні єдності; 3) фразеологічні сполуки [4].

Першою групою є фразеологічні зрощення, основна характеристика – підсилене переносне значення, що набулося в результаті певної образності і може бути розкрито в історичному контексті. До цих фразеологізмів також належать вирази, в яких зміна порядку слів може призвести до втрати самої суті ідіоми. Наприклад, вираз “*to be all thumbs*” дослівно перекладається “всі пальці як великий палець”, але в українській мові має аналог – “руки-крюки” або “незграбний”.

До фразеологічних єдностей належать стійкі поєднання слів, в яких вживається сучасна мова і зазвичай вони розглядаються лише в переносному значенні (“*to throw dust into smb’s eyes*” – пускати пил в очі або обманювати; “*to burn the bridges*” – спалювати мости; з кимось або чимось розривати зв’язок остаточно і безповоротно) . Основними характеристиками є: емоційність, наявність синонімів та неможливість заміни одного компонента іншим.

Фразеологічні сполуки – стійкі звороти, які мають тісно пов’язані за значенням слова; в них допускається заміна або перестановка компонентів фразеологізму.

До таких фразеологізмів належать:

Bear/ have/ hold a grudge against somebody – мати зуб на когось.

Be unable to hurt a fly / to be unable to say boo to a goose – муху не образити.

Крім цих трьох видів, виділяють також четвертий – фразеологічні вирази. Вони вживаються в прямому значенні і не мають переносного значення (прислів’я та приказки). Наприклад: “*day in, day out*” – день у день; “*strike while the iron is hot*” – всьому свій час; “*a drop in the ocean*” – капля в морі; “*a cat in gloves catches no mice*” – любиш кататися – люби і саночки возити.

Важливим етапом роботи з іншомовними фразеологізмами є їх переклад. Це одна із найпоширеніших проблем у вивченні будь-якої мови, адже ідіоми мають єдиний образ, який руйнується при спробі дослівного перекладу. Саме

тому виділяють основні види перекладу образних фразеологізмів в англійській мові:

1) Фразеологічні еквіваленти, коли ми можемо знайти вислів українською мовою, який повністю відповідає змісту англійському фразеологізмові (“*no news is good news*” – відсутність новин - хороша новина; “*practice makes perfect*” – повторення - мати навчання);

2) Пошук фразеологічних аналогів, коли абсолютно ідентичного фразеологізму в українській мові немає – шукаємо близькі за змістом і значенням (“*a man is known by the company he keeps*” – скажи мені, хто твій друг, і я скажу, хто ти; “*a cat with nine lives*” – живучий, як кішка);

3) Дослівний переклад використовується коли немає аналогу в мові перекладу або для збереження образності оригіналу (“*to sign one’s own death-warrant*” – підписати самому собі смертний вирок);

4) Описовий приклад та зміна контексту використовуються в тому випадку, якщо в мові перекладу немає близьких за значенням аналогів фразеологізму, а дослівний переклад приведе до плутанини і буде зовсім не зрозумілий читачеві (“*he that has a great nose thinks everybody is speaking of it*” – на злодієві шапка горить; “*when pigs fly*” – коли рак на горі свисне; “*put that in your pipe and smoke it*” – зарубай це собі на носі) [5].

Отже, володіння і вивчення фразеологізмів не даремно вважають одним із найскладніших і найважливіших етапів пізнання мови, адже в них прихована краса та лексична розкутість мови, ідіоми здатні перетворити речення в сильне, колоритне, емоційне, образне тощо. Щоб зберегти цю особливість мови потрібно правильно перекладати фразеологізми і тому ця проблема є актуальною і зараз.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. С. В. Шевчук, О. О. Кабиш, І. В. Клименко Сучасна українська літературна мова / Фразеологія, 2011. [Електронний ресурс].

2. Фразеологізм // Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. — Київ : ВЦ «Академія», 2007. — Т. 2 : М — Я. — С. 546.
3. Charles Bally *Traité de stylistique*, 1951 / Ш. Балли Французкая стилистика // перевод с французкого К.А.Долинина, 2001. [Електронний ресурс].
4. Виноградов В. В. Об основных типах фразеологических единиц в русском языке / Виктор Владимирович Виноградов // Лексикология и лексикография: избранные труды. – М.: “Наука”, 1977. – 312 с.
5. Онлайн англо- український словник фразеологізмів